

Előfizetési ár: egész évre 12 frt, félévre 6 frt, negyedévre 3 frt.
Belgatási díj: 6-hasábos petit-ser 5 kr., bélyegdíj minden beigtatásért 30 kr. — A „nyílt-tér”-ben 4-hasábos petit-ser 20 kr.

Megjelennek minden kedden, csütörtökön és szombaton.

Az előfizetési pénzök s a lap kezelését illető minden tárgyak a kiadó-hivatalához (Első magyar egyesületi könyvnyomda, 3 korona-utca, 18. sz. a. intézendők. — Bermentetlen levelek el nem fogadottnak.

Olvasóinkhoz!

Midőn három hó előtt szerény felhívásunkkal a tiszt. közönség elé léptünk, nem minden aggály nélkül körvonaloztuk programunkat.

Az álláspont, melyet kijeleltünk, felette nehéz volt.

Élénk politikai mozgalom körébe lépve, határozott állást kelle éles pártusák közt foglalni a nélkül, hogy a felek neheztelését magunkra vonva, őket főügyünkől elidegenítsük.

Felelős kormányunk irányában meg kelle óvni lapunkat a helytelen gánckereséstől ép úgy, mint a nemtelen hizelgés gyanújától.

A szabadelvű haladás ösvényén járva, kikerülni a sodortatást oly irányok felé, hol a modern áramlás vallásunk érdekeit is mélyen sérthetné.

Egyházunk ügyében szólva, kifejezni óhajtsáinkat, de nem vonni el a kezdeményezés érdemét azoktól, kikről hiszszük, hogy munkálataik korszerűség által a közvárákázást kielégítendik.

Lapunk működésének sikerét nem a korai agitációban, nem előfizetők nagy számában, de közönségünk értelmiségében s fontos helyzetében kelle keresnünk.

A nép közvetlen vezetőihez fordulva, szólunk a magyar társadalom minden érdekeiről.

E szép, de nehéz feladatnak eddigi pályánkon mikint feleltünk meg, — nem minket illet a bírálat.

De — olvasóink folyvást szaporodtak. Az elismerés nyilatkozataival sűrűn ke-restek fel. A hazai irodalom részéről méltánylással találkozánk. Ügyfeleink folyvást haladásra intenek.

Szabad volna-e megállnunk, avagy változnunk?

Sőt inkább megtartva lapunk szellemét, irodalmi működésünk terét tágitjuk ki hatalmasan.

De midőn lapunk **napilappá** alakul, szigorúbban ki kell jelelnünk az állást, melyet az annyi társak közt az irodalomban elfoglal.

Nevezheti bárki lapunkat **politikainak**, mert a politika minden mozzanatait lépten kisérendjük, mint pályatársaink.

De politikai lapnak, mely alkotmányos viszonyok közt sem politikai pártot, sem kiváló politikai doctrinákat nem képvisel, értelme alig volna.

Mi pedig, noha minden felmerülő politikai ügyben határozott állást foglalunk, sem politikai párttal, sem specialis doctrinákkal nem állunk solidaritásban.

Ennélfogva egyik politikai lappal sem kelünk versenyre.

Fentartjuk a politikában **teljes függetlenségünket**.

De a politika, s mi vele kapcsolatban van, nem is lapunk főfoglalkozása.

Azon ügy, melyet ezentul is, sőt ezentul még kiválóbban, működésünk fő-feladatának tekintünk:

Képviselése a magyar katolikus Egyház világi ügyeinek.

E téren, mely körvonalaiiban nagyszerű, eredményeiben mérhetlen, új hódítmányok előtt állunk.

Első kérdésünk — a kath. autonomia szervezése — megindulásunk óta concret alakot nyert.

A püspöki értekezlet befejezte a szervezet körüli munkálatát.

Erdélyi kath. statusa korszerű alapokon összehívott.

A katolikus tevékenység megindul hazánkban is s nem messze az idő, midőn egyházunk is mint rendezet felekezet áll ki a társadalmi működés terére.

Ily életbevágó nagy ügyek kezelése nem nélkülözheti a képviseltetést az irodalmi téren is, és pedig oly képviseltetést, mely hozzá méltó, mely az emelkedett helyzet magas színvonalára lép.

Miben állt a katolikus életmozgalom a közelebbi években?

Ha ennek hű tikrét declarált sajtó- közgeiben keressük, nem komorodunk-e el?

Az volt-e a katolikus szellem, mely az országban tényleg létezett és működék, a melyet ők képviseltek?

Ezt aligha fogják sokan elismerni. Mi kereken megtagadjuk, kik egyházban s politikában egyenlőn jogosultaknak hiszszük magunkat s kik hitünkben s meggyőződésünkben részei, kiegészítői vagyunk a magyar katolikus szellemnek.

Meg kell becsülnünk az országban e szellemet, mely multunkat fénysugáiraival világítja meg; mely egyedül tüzheti fel most is az elismerés babérait egyházunkra, nemcsak a hazában, de messze annak határain túl is.

Legyen e név: magyar katolikus a papban és világiban a köz- becsülés neve az által, hogy kiválik ezentul is, mint ezeltől hazafiassága, szabadevűsége s tolerantiája által; hogy nem indít botor harcot az idő óriás szellemével, de hitelvéin belől szent frigyét köt vele, s békében halad azon utakon, melyeket a gondviselés jelel ki a népek fejlődésének.

E katolikus magyar szellem képviselőül vállalkozunk mi, kiknek elég bizonyíték van kezünkben, hogy némi önértettel mondassuk, miszerint rövid idő alatt is sikerült hatásosan emelni a kath. önértetet az országban.

És most még néhány szót olvasóinkhoz:

Egyházunk világi ügyei mellett felekezetünk újabb életbevágó feladata a tanügy is.

Iskoláinkban versenyezni kell a testvérfelekezettekkel s a haladott külfölddel. De mostani közönségünk nagy száma hivatásánál fogva is ápolja az irodalmat s nevelést.

Hogy e részben is működésünk ne legyen hiányos s egyoldalú, lapunkhoz tudunk egy adalékot:

Heti Közlöny az irodalom és tanügy számára

cím alatt, mely minden heti szünnapon jelenend meg szakértő külön szerkesztés alatt.

Midőn mi ekkint t. közönségünk minden igényeinek megfelelni törekedünk s lap-társaink közt az olvasó s ágra is kellő tekintettel vagyunk, szabadjon lapunkat a köz-részvétnek szerényen ajánlanunk.

A szerkesztőség.

Pest, december 6.

A haladó idő mindinkább közelebb visz bennünket azon feladatok valóslásához, melyekre a kath. közérzület oly feszülten várakozik.

A nagyfontosságú mű, főbb vonásaiban már befejezve van. A hetek óta szorgalmasan tartott püspöki értekezlet munkálatainak közzétételét már megkezdette.

Legelső föllépésül: „a kath. népnevelési egyletek alapszabályai” adatnak.

Összefüggésben áll e dolgozat a kath. autonomia szervezésének tervrajzával.

Örömmünk e pillanatban öszinte, s a nemzet osztozni fog érzelmeinkben, ha látja majd, hogy a magyar főpapság az államélet egyik legfontosabb kérdésében a korszerű haladás zászlóját tűzte ki.

A szóban forgó kath. népnevelési alapszabályok, a mint előttünk fekszenek, általában véve a kulturigényeinek színvonalán állanak; azon a ponton, melyre a közmivelődési politika alkotmányos országban a népmivelést helyezni követeli, s mely elég kezességet nyújthat a további kulturfejlesztés sikeréről.

Igaz, hogy püspökeink ezen alapszabályok által újat nem teremtettek; az eszme maga a cultusminiszteriumból adatott rövid vázlatban; de a miniszteri eszmének jól felfogott és szabadelvűn kidolgozott keresztülvitele oly kezekbe került, melyek az első indulásnál meg nem állhatnak.

A népnevelési egyletek sorsa ezen lépéssel a magyar katolikusok körébe lón

átültetve; nyolcz millió polgárnak befolyása és működése elé vezetették az.

S e körülmény fontosabb lesz azáltal, hogy az ügy, határozottan felekezeti alapra helyeztetvén, mindazon erők és érdekek solidaritásával találkozik, melyek felekezeti körökben a féltékenység és verseny rugóit képezik.

S e rövid érintések szolgáljanak bevezetésül. Az egész munkálatot ezennel közzéteszszük, s a közvélemény bírálatá alá bocsájítjuk, fentartva magunknak a dolog érdemleges tárgyalását részünkről is.

Hogy a gyakorlati kivétel a méltó várakozásoknak megfeleljen, szükség, hogy a kath. népnevelési egyletek intenciói és hivatása körül az elmék tisztában legyenek, s az akarat rokonszenve megnyerettessék.

A kath. népnevelési egyletek alapszabályai.

Nagymélt. báró Eötvös József, vallás- közoktatási miniszter ur által a hatóságokhoz intézett magánfelhívás folytán alakulóban vannak ország-szerte a népnevelési egyletek, melyeknek alakulásánál s működésénél irányadólag a következő szabályok szolgálhatnak.

I.

A kath. népnevelési egyletek czime és czélja.

1. A népnevelésnek, mint a családi és állami életboldogság leghatékonyabb tényezőjének, gyámoltatása és előmozdítása tekintetéből a püspöki megyék minden plébániájának körében társulat lesz alakítandó.

2. A megalakított ily társulat nevezetn fog „kath. népnevelési egyletnek.”

3. Az egylet czélja: általjában a kath. népnevelés ügyét szellemileg és anyagilag gyámolni, elő

mozdítani, s a célt szem előtt tartva, működését a fennálló tanhatóságok mellett segélyzőleg kiterjeszteni a szorosabb értelemben vett népiskolákra, elemi tanodákra és kiadódvódiákra.

II.

Az egylet tagjai.

4. Az egylet áll: alapító, rendes és gyámolító tagokból.

5. Alapítók lesznek, kik egyszer mindenkorra legalább 20 forintnyi kamatozó tőkét biztosítanak az egylet javára.

6. Rendes tagok a helybeli lelkészek és tanítók, mint hivatásuknál fogva népnevelők, és azok, kik az egylet czéljainak előmozdítására havonként legalább 10 krajczárt, vagy évenként egyszerre egy forintot fizetnek.

7. Gyámolító tagok mindazok, kik az egylet működését bármily módon támogatják.

8. Tagok lehetnek általjában a népnevelést gyámolítani kész, minden katolikus hívek nem- és korkülömbőség nélkül.

9. A népnevelési egylet alapító tagok nemlétében is megalakulhat.

III.

Az egylet tisztviselői.

10. Az egyletet vezényli egy elnök, s annak gátoltatása esetében egy alelnök. Van jegyzője, pénztárnoka és az ügyek közvetlen vitelével megbízott, meghatározott számú választmánya.

IV.

Az egylet alakulásának módja.

11. Az egylet megalakulására a kezdeményezést megtenni mindenkinek a községben jogában áll; ha más nem vállalkoznék, a plebános és tanító, mint hivatásszerűen népnevelők fogják az alakulást megindítani.

12. Mihelyt valamely községben az egyleti czélra tíz rendes tagi minőséggel bíró egyén jelentkezik, az egylet megalakítható.

13. A jelentkezett tagok a kezdeményező elnökele alatt gyűlést tartanak, melyben általános szótöbbséggel elnököt választanak, ki elfoglalván az elnöki széket s számba vévén a jelentkezett tagokat, az egyletet megalakultnak nyilvánítja.

14. Az ekkép megalakult egylet hasonló módon szótöbbséggel megválasztja az alelnököt, jegyzőt, pénztárnokot s a választmányi tagokat.

15. Minden tisztviselő s ennél fogva a választmányi tagok is az alapító és rendes tagokból választhatók, és pedig ez utóbbiak az egylet tagjainak számával arányban 6—24-ig, kik mellő póttagok is választathatnak.

16. A lelkész és tanító hivatásuknál fogva tagjai a választmánynak; azonban, ha a tanítók száma egyenél több, magok határozzák el, melyikük vegyen részt a választmányban, — de azért a többiek is a gyűlés által megválaszthatók.

17. A beirt tagok kötelezettsége egy évre szól, amidőn kinek kinek szabadságában áll az egyletből kilépni.

18. Hasonló eljárás szerint alakulhatnak fiók-, vagy önálló egyletek nökből is, kiknek feladata leginkább az óvodák és leánytanodák felkarolása.

V.

Az egylet tisztviselőinek működési köre.

19. Az elnök vezeti az egylet összes működését, összehívja a köz- és választmányi gyűlést, meghatározza a teendők rendét és sorát, felosztja a bizottmányi tagok között a munkát és foglalokozást, utalványozza a közgyűlés által meghatározott összegig a kiadásokat, aláírja a jegyzőkönyveket s készíti a szabályszerű kimutatásokat. Az elnök veszi fel az új tagokat; de a felvételről a közgyűlést utólagosan tartozik értesíteni.

20. Az alelnök helyettesíti az elnököt ennek akadályoztatása esetében és mindenben segítségére van.

21. A pénztárnok átveszi a begyűlendő pénzt, azt hűségesen őrzi, s a közgyűlés (vagy bizonyos

a tanár számára kamra s könyvtára, vagy is az iskola alakított, a k iskolás gyermekei jelenlétében után a ténykedő bez mérten fejtegeteli hasznos gyűlés gyermekeket e ere, s felkarolási ki a nép nevében ka emberbaráti s melytől áthatva, atát követve, pa- z ártatlanságnak, rt erény-biztosító alai között! — A mul a hála s el- önyvei peregek tartó kegyeletes n, zajosan döngő adak ama prac- vár figyelemmel tervet, de sokkal kész tanteremtésztő ur kicsoda y dícső példával sebbjeinek? — kit az ég kegye gyönygét, ur boldogul éltes-tja.

lete alapító hoz.

folyó év dec. st fog tartani a sebb teremében, gyelet alapító és

vetkezők: tése az egylet

ellenörködő bi- ajánlatnak az

kik az egylet y forintot fizet- z forintnyi tö-

gyeletének pénz- vre választandó mellett, egye- választandó igaz- ely elnökével l kettő az írók

ttagjainul négy rik.

ödő bizottság ák. E válasz- tagnak

pitó testületek tethetik.

ökét a tagok

dő bizottságok

szítja a titkárt

esetében leg- seikre szál-

vár 22-én ho- sásból.

nyulai Pál, gleges titkár.

szó: A L Y.

Árva	Tartva
48.50	99
14.65	115
48.	108.50
94.50	95
91.50	92
98.	99
5.	85.50
1.	81.50
7.5	98.50
140	100.60
135	120.60
7.75	47.85
7.72	5.73
63	9.64
179.	
50.	118.70

összeg a választmány vagy elnök) utalványára kiadja, a bevételek és kiadásokról rendes számadást viz.

22. A jegyző a köz- és választmányi gyűlésekben a tanácskozási anyagot a hozott határozatokat jegyzőkönyvbe vezeti, és mindennemű, az egyület érdeklő írásbeli fogalmazásokról az elnöknek segítségére van.

23. A választmány feladata leendő: a közgyűlés tárgyait előkészíteni s abban a tanácskozási anyaghoz felvilágosítólag járulni, a hozott határozatokat a rendelkezése alatt álló, lehető eszközökkel foglalatossítani; az évi számadásokat megvizsgálni, s a megvizsgálás eredményét a közgyűlésen előadni.

24. Az év utolsó közgyűlésén a tisztviselők eljárásokról számot adnak, hivatalokról lemondanak, s új választás történik.

VI.

Az együleti gyűlésekről.

25. Az egyület köz- és választmányi gyűléseket tart. 26. A közgyűlés tartatik minden évben kétszer, vagy a felmerülő szükséghez képest, ha az elnök vagy a választmány akarja, többször. A rendes közgyűlések tartatnak tavaszkor és őszi.

27. Választmányi gyűlést tart az elnök, vagy akadályoztatása esetében az alelnök minden hónapban, a közmegegyezéssel meghatározott napon s helyiségben.

28. A közgyűlésen jelentés tétetik az egyület és iskola szellemi és anyagi állapotáról, tárgyalatnak a tapasztalt hiányok s azok lehető orvosolhatóságáról tervek és javaslatok hozatnak indítványba, megvitatotnak s megállapítottak.

29. Kibírdottatnak az új tagok s közütdomásra hozatnak az egyület javára a gyámolítótagok s más jötevők által tett áldozatok, s elhatározatik a szabályokhoz nem alkalmazkodóknak az egyület kelenléből kizáratása.

30. A közgyűlés utalványozza a pénzeket; s az elnököt, vagy választmányt bizonyos összeg utalványozására felhatalmazza.

31. A közgyűlésekben tétetik közzé a pénztárnok által vezetett számadások, s elrendeltetik a számadó felmentése.

32. A közgyűlés rendelheti el a tanhatóságok által netalán el nem fogadott javaslatoknak, vagy hiányok orvoslása végett tett s el nem intézett folyamodványoknak a legfelsőbb tanhatóságokhoz felterjesztését, vagy netalán más orvoslatok e tekintetben való igénybe vételét.

33. E közgyűlés bizza meg a választmányt, hogy a rendes tanhatóságok és iskolai kegyurak jogainak tiszteletben tartása mellett igyekezzenek magának arra nézve irányadó befolyást szerezni, hogy a tanító állomások alkalmas és méltó tanterviakkal látassanak el.

34. Végre a közgyűlés hatásköréhez tartozik mindazok iránt intézkedni, mik az egyület céljának elérésére szükségeseknek vagy kívánatosoknak mutatkoznak, ilyenek lehetnek:

- a.) az egyület terjesztése, gyarapítása s fenntartása;
- b.) a néptanodák katolikus szellemének saját körén belüli megőrzése;

c.) alkalmas eszközökkel hatni a gyermekek tanítatásában hanyag szülőkre;

d.) gondoskodni jó és czélszerű iskolai könyvtárak felállításáról, a fennálló folytonos gyarapításáról, helyes statisztikai adatok megszerzéséről, a népművelődés, okoszerü földmívelés és kézműipar fejlesztésének eszközeiről, módjairól; arra törekedni, hogy a tanító tekintélye emeltesse, a szülők s a tanító közt netalán felmerülő viszály a lehető módon kiegyenlitiesse, a tanoda és élet közt jótékony viszony hozassék létre;

e.) gondoskodni az árva gyermekek élelmezéséről, ruházatáról, iskolázatásáról, tanszerkelei ellátatásáról;

f.) felkarolni a kitünő tehetségű s jóviselütü gyermekeket s azokat további kiképzetésükben segíyezni; evégett

g.) gondoskodni a szükséges ösztöndíj alap létrehozásáról;

h.) a tanítókat s azok özvegyeinek kellő nyung díjazásáról s árváik felségeléséről;

i.) a néptanodáknál észlelt hiányok és szükség pótlása, illetőleg fedezése, s ugyanazon tanodák felvirágoztatása eszközöknek megszerzéséről;

j.) befolylni lehetőleg a rendes tanhatóságok utján a szülők czélszerű beosztásánál;

k.) a nevelés és tanítás helyes módjának vagy az üdvös tanodai fegyelmek meghatározásánál, jó és czélszerű iskolai könyvek kidolgozásánál;

l.) a hivatásának meg nem felelő tanító szabályszertü elmozdításánál; — tudomást szerezni részint a gyűlésben résztvevő tanterviaktól, részint saját tapasztalatuk után;

m.) ha vajjon a tanoncok úgy, mint a tanítók részéről rendesen történik-e a tanodalatogató s az előirt tanidők pontos megtartása;

n.) ha vajjon a tanköteles gyermekek számához képest elégséges tantervi alkalmazotnak-e;

o.) ha vajjon a tanoncok a gyümölcsfa-tenyésztés, méhészet, gazdászati s kertészeti ismereteibe gyakorlatilag bevezettetnek-e;

p.) ha vajjon vannak-e tisztá, egészséges tan helyiségek s tanítói lakok; s jó karban tartanak-e azok? el vannak-e különítve nem szerent a tanodalban a tanoncok;

r.) a tanszobák kellően bebutorozvák, tan- és segédeszközökkel fel vannak-e szerelve?

s.) a tanítók tisztos és rendes anyagi ellátásban részesülnek s fizetésük rendesen kiszolgáltatik-e?

sz.) a tanpénz pontosan behajtatik s helyesen kezelik-e?

t.) ha vajjon igazságosan s részrehajlatlanul osztotnak-e ki az ösztöndíjak, s ingyen könyvek?

ty.) a tanoda ingatlan vagyona gyümölcsözően kezelik-e?

35. Magától értetik azonban, hogy mind e tekintetekben az egyület a tanhatóságok mellett csak segéyezőleg s alárendelten működik.

VII.

A jegyzőkönyvekről.

36. A gyűlés lefolyásáról vezetett jegyzőkönyvek a gyűlésben meghitelesítették, s az elnök

által aláíratván, az elnökségnél levő irattárban letétetik.

37. Az együletnek van külön pecsétje; 38. és közgyűlései nyilvánosok.

Átalakulásunk rendszere.

Nem veszi tántölkön zok b. Kemény Zsigmond ki, mint nötelen ma is szerencse-várando, ha felemlitjük az élet is, midőn boldog fiatal korban ily ezim alatt: „Codificatio és historiai iskola” ir néhány cikket 1842-ben.

Sokat irhatott utat s alapost azóta gazdag elméjébe a tapasztalás, de aligha annyit, hogy az akkor elmondott nézetait idő és tapasztalás teljesen kifogatta volna.

Előtünk legalább ma is úgy tünik fel e kérdés, mint a melynek megvolna gyakorlati nagy fontossága korunkban is, sőt még más valamit is keresünk alatta.

Mig mi magyarokul inkább ősi intézményeink saját oltalmában éltünk, s teljes mértékben voltunk magyarok s nem annyira európaiak mint most, feltétlenül állott előnyben ama tan, melyet b. Kemény fennebbi cikkeiben mély felfogással vitatott.

Egyedül az angol és magyar volt azon nép, mely törvényalkotásaiban nem codificált, hanem az élet szükségéi által vezetette magát, a gyakorlati fejlemények ösvényén engedte képződni törvényeit s megalakulni intézményeit.

És az angol és magyar intézményeket gyakorlatiasság, életrevalóság jellemzi, és mély ragaszkodás kíséri.

Midőn 1848-ban Európát átplántáltak Magyarországra is, természetesen éreznünk kelle, miszerint ősi szokásainkból soktól bucsút kell vennünk, de midőn azt látjuk, hogy a parlamentarismus sajátképi hazája épen az, hol a codificatioális rendszer soha sem birta egy nagy nemzet gyakorlati szellemét meghódítani, s ma is a történelmi fejlődés utján jár, kérhetjük ma magunktól:

Helyese-e azon ut, melyre mi tértünk alkalmassint a közeli idő s tán szomszédság benyomásainak nyüge alatt?

A codificatio csalhatlanul német találmány. A bölcsészet nagy mesterei a rendszerek legnagyobb faragói is.

De bevalljuk, e törvényhozási mód anynyira nem magyar, sőt természetünkkel anynyira ellentétes, hogy mi félünk az alakításban az ügyesség, az eredményben az életrevalóság hiányától.

Nem akarjuk állítani, hogy a codificatio absolut mindenütt kikerülhető, némely téren már benne vagyunk; de szívünk szorul öszsze, ha látjuk, miszerint a természetünkhez nem férő működésben túlozva kísértjük erőnket, s féltjük az eredményt.

Nézetünk mellett kiáltó példák beszélnek a közeli időből is.

Bach korában özönlött reánk a codexek

halmaza. Közgazgatás, törvénykezés rendszerezett. A birodalmi kormány-lap, ezen codexek tárháza, hatalmas foliántokká nötte ki magát, de mindezen codexekből mi ment át a nemzet tudalmába?

Senki sem olvasta, csak kinek elkerülhetlen lön, kereste ki, a mire épen szüksége volt, gyökeret semmi sem vert még abból sem, mit utóvégre el kellett tűrni a nemzetnek, hogy létezzék.

Nemcsak a szellem, mely bennök volt, még a modor is tölünk egészen idegen.

Törvényeink azelőtt mindenkor egy létező életszükséget oldottak meg. Kezdeményezték a megyék, megvitataték az országban s készen került az országgyűlésre.

Nem német alaposítással, de angol gyakorlatiassággal alakultak törvényeink.

Egészen le akarunk-e ősi szokásunkról ez irányban mondani?

Mi azt hisszük, ez igen kár volna, mert szokásunkkal ellenkezik s eredményei nálunk káros volnának.

A codificatio, az 1848-ki rögtönzések s az azt követett idő működései által sok részben mellözhetlenné vált.

De hol ennek kényszerítő befolyása nem követeli, ott csakugyan térjünk a történelmi fejlődés útjára vissza.

Alkossunk annyit és ott, hol az életszükség kívánja, s tegyük azt mindjárt.

Nincs sajnálatosabb dolog, mint midőn az életben működő nemzeti szellem ellentétes küzdelembe jut a törvényekkel.

Pedig nálunk e szellem működök századokig s ma sem halt ki, s Isten mentsen, hogy megsemmisüljön.

Intézményeink egész rendszerét első, ki rendbe szedte s megírta, Verböczy István volt. Megyénk egészen gyakorlati életben formáltak ki magokat. A dicasteriumok viszonya a hatóságokkal egészen történelmi uton fejlődött.

A törvényhozás csak egyes conflictusokban interveniált, különben bízta az életre.

Nem félhetünk-e, hogy részletezett codexek ott, hol mellözhetök is, igen lenyűgözik az élet szabad fejlődését, s vagy sajnálatos összeütközéseket teremtenek, vagy az életműködés ösztönét ölik el?

Mi mindkettőnek igen káros következtéseit látjuk. Az első megrenditené a törvényhez ragaszkodást, mely nemzetünknek kíváló sajátja, a másik megfosztana egy hatalmas alkotó erő működésétől, melynek bírása megbecsülhetlen.

S ha már most ezen elméleti tantügyekre akarjuk alkalmazni, példában kérdehetjük:

Kell-e az új megyerendszert codificálnunk?

Vagy nem tanácsosabb-e néhány rövid cikkekben a függő kérdéseket megoldani s a többi fejlődést bizni az élet működésére.

Most szükség tudunk a következőket

TÁRCZA.

Közoktatási reform, mint politikai szükséglet Magyarországon.

Schwarz Gyulától. I. II. III. IV. V. füzet. Pest. III.

Az 185¹/₂-185⁶/₂-diki időköz alatt 110 főlygymnasiumunk csak 41,6%-ot mentett meg az 5-dik osztálynak, csak 22,7%-ot mentett meg a 7-dik osztálynak és csak 22,2%-ot mentett meg a 8-dik osztálynak azon 3936 ifjú közül, kik 110 főlygymnasiumainkban 185¹/₂-ban összes első osztálybeli tanuló számát képezték, stb.

Reáltaoadóink ezalatt 185¹/₂-tól 185⁷/₂-ig 20,4%-t, 185⁷/₂-tól 186¹/₂-ig 10,2%-t, 186¹/₂-től 187¹/₂-ig 6%-t, 187¹/₂-től 188¹/₂-ig 6%-t, 188¹/₂-től 189¹/₂-ig 6%-t, 189¹/₂-től 189⁶/₂-ig 6%-t, 189⁶/₂-től 189¹¹/₂-ig 6%-t, 189¹¹/₂-től 189¹⁶/₂-ig 6%-t, 189¹⁶/₂-től 189²¹/₂-ig 6%-t, 189²¹/₂-től 189²⁶/₂-ig 6%-t, 189²⁶/₂-től 189³¹/₂-ig 6%-t, 189³¹/₂-től 189³⁶/₂-ig 6%-t, 189³⁶/₂-től 189⁴¹/₂-ig 6%-t, 189⁴¹/₂-től 189⁴⁶/₂-ig 6%-t, 189⁴⁶/₂-től 189⁵¹/₂-ig 6%-t, 189⁵¹/₂-től 189⁵⁶/₂-ig 6%-t, 189⁵⁶/₂-től 189⁶¹/₂-ig 6%-t, 189⁶¹/₂-től 189⁶⁶/₂-ig 6%-t, 189⁶⁶/₂-től 189⁷¹/₂-ig 6%-t, 189⁷¹/₂-től 189⁷⁶/₂-ig 6%-t, 189⁷⁶/₂-től 189⁸¹/₂-ig 6%-t, 189⁸¹/₂-től 189⁸⁶/₂-ig 6%-t, 189⁸⁶/₂-től 189⁹¹/₂-ig 6%-t, 189⁹¹/₂-től 189⁹⁶/₂-ig 6%-t, 189⁹⁶/₂-től 189¹⁰¹/₂-ig 6%-t, 189¹⁰¹/₂-től 189¹⁰⁶/₂-ig 6%-t, 189¹⁰⁶/₂-től 189¹¹¹/₂-ig 6%-t, 189¹¹¹/₂-től 189¹¹⁶/₂-ig 6%-t, 189¹¹⁶/₂-től 189¹²¹/₂-ig 6%-t, 189¹²¹/₂-től 189¹²⁶/₂-ig 6%-t, 189¹²⁶/₂-től 189¹³¹/₂-ig 6%-t, 189¹³¹/₂-től 189¹³⁶/₂-ig 6%-t, 189¹³⁶/₂-től 189¹⁴¹/₂-ig 6%-t, 189¹⁴¹/₂-től 189¹⁴⁶/₂-ig 6%-t, 189¹⁴⁶/₂-től 189¹⁵¹/₂-ig 6%-t, 189¹⁵¹/₂-től 189¹⁵⁶/₂-ig 6%-t, 189¹⁵⁶/₂-től 189¹⁶¹/₂-ig 6%-t, 189¹⁶¹/₂-től 189¹⁶⁶/₂-ig 6%-t, 189¹⁶⁶/₂-től 189¹⁷¹/₂-ig 6%-t, 189¹⁷¹/₂-től 189¹⁷⁶/₂-ig 6%-t, 189¹⁷⁶/₂-től 189¹⁸¹/₂-ig 6%-t, 189¹⁸¹/₂-től 189¹⁸⁶/₂-ig 6%-t, 189¹⁸⁶/₂-től 189¹⁹¹/₂-ig 6%-t, 189¹⁹¹/₂-től 189¹⁹⁶/₂-ig 6%-t, 189¹⁹⁶/₂-től 189²⁰¹/₂-ig 6%-t, 189²⁰¹/₂-től 189²⁰⁶/₂-ig 6%-t, 189²⁰⁶/₂-től 189²¹¹/₂-ig 6%-t, 189²¹¹/₂-től 189²¹⁶/₂-ig 6%-t, 189²¹⁶/₂-től 189²²¹/₂-ig 6%-t, 189²²¹/₂-től 189²²⁶/₂-ig 6%-t, 189²²⁶/₂-től 189²³¹/₂-ig 6%-t, 189²³¹/₂-től 189²³⁶/₂-ig 6%-t, 189²³⁶/₂-től 189²⁴¹/₂-ig 6%-t, 189²⁴¹/₂-től 189²⁴⁶/₂-ig 6%-t, 189²⁴⁶/₂-től 189²⁵¹/₂-ig 6%-t, 189²⁵¹/₂-től 189²⁵⁶/₂-ig 6%-t, 189²⁵⁶/₂-től 189²⁶¹/₂-ig 6%-t, 189²⁶¹/₂-től 189²⁶⁶/₂-ig 6%-t, 189²⁶⁶/₂-től 189²⁷¹/₂-ig 6%-t, 189²⁷¹/₂-től 189²⁷⁶/₂-ig 6%-t, 189²⁷⁶/₂-től 189²⁸¹/₂-ig 6%-t, 189²⁸¹/₂-től 189²⁸⁶/₂-ig 6%-t, 189²⁸⁶/₂-től 189²⁹¹/₂-ig 6%-t, 189²⁹¹/₂-től 189²⁹⁶/₂-ig 6%-t, 189²⁹⁶/₂-től 189³⁰¹/₂-ig 6%-t, 189³⁰¹/₂-től 189³⁰⁶/₂-ig 6%-t, 189³⁰⁶/₂-től 189³¹¹/₂-ig 6%-t, 189³¹¹/₂-től 189³¹⁶/₂-ig 6%-t, 189³¹⁶/₂-től 189³²¹/₂-ig 6%-t, 189³²¹/₂-től 189³²⁶/₂-ig 6%-t, 189³²⁶/₂-től 189³³¹/₂-ig 6%-t, 189³³¹/₂-től 189³³⁶/₂-ig 6%-t, 189³³⁶/₂-től 189³⁴¹/₂-ig 6%-t, 189³⁴¹/₂-től 189³⁴⁶/₂-ig 6%-t, 189³⁴⁶/₂-től 189³⁵¹/₂-ig 6%-t, 189³⁵¹/₂-től 189³⁵⁶/₂-ig 6%-t, 189³⁵⁶/₂-től 189³⁶¹/₂-ig 6%-t, 189³⁶¹/₂-től 189³⁶⁶/₂-ig 6%-t, 189³⁶⁶/₂-től 189³⁷¹/₂-ig 6%-t, 189³⁷¹/₂-től 189³⁷⁶/₂-ig 6%-t, 189³⁷⁶/₂-től 189³⁸¹/₂-ig 6%-t, 189³⁸¹/₂-től 189³⁸⁶/₂-ig 6%-t, 189³⁸⁶/₂-től 189³⁹¹/₂-ig 6%-t, 189³⁹¹/₂-től 189³⁹⁶/₂-ig 6%-t, 189³⁹⁶/₂-től 189⁴⁰¹/₂-ig 6%-t, 189⁴⁰¹/₂-től 189⁴⁰⁶/₂-ig 6%-t, 189⁴⁰⁶/₂-től 189⁴¹¹/₂-ig 6%-t, 189⁴¹¹/₂-től 189⁴¹⁶/₂-ig 6%-t, 189⁴¹⁶/₂-től 189⁴²¹/₂-ig 6%-t, 189⁴²¹/₂-től 189⁴²⁶/₂-ig 6%-t, 189⁴²⁶/₂-től 189⁴³¹/₂-ig 6%-t, 189⁴³¹/₂-től 189⁴³⁶/₂-ig 6%-t, 189⁴³⁶/₂-től 189⁴⁴¹/₂-ig 6%-t, 189⁴⁴¹/₂-től 189⁴⁴⁶/₂-ig 6%-t, 189⁴⁴⁶/₂-től 189⁴⁵¹/₂-ig 6%-t, 189⁴⁵¹/₂-től 189⁴⁵⁶/₂-ig 6%-t, 189⁴⁵⁶/₂-től 189⁴⁶¹/₂-ig 6%-t, 189⁴⁶¹/₂-től 189⁴⁶⁶/₂-ig 6%-t, 189⁴⁶⁶/₂-től 189⁴⁷¹/₂-ig 6%-t, 189⁴⁷¹/₂-től 189⁴⁷⁶/₂-ig 6%-t, 189⁴⁷⁶/₂-től 189⁴⁸¹/₂-ig 6%-t, 189⁴⁸¹/₂-től 189⁴⁸⁶/₂-ig 6%-t, 189⁴⁸⁶/₂-től 189⁴⁹¹/₂-ig 6%-t, 189⁴⁹¹/₂-től 189⁴⁹⁶/₂-ig 6%-t, 189⁴⁹⁶/₂-től 189⁵⁰¹/₂-ig 6%-t, 189⁵⁰¹/₂-től 189⁵⁰⁶/₂-ig 6%-t, 189⁵⁰⁶/₂-től 189⁵¹¹/₂-ig 6%-t, 189⁵¹¹/₂-től 189⁵¹⁶/₂-ig 6%-t, 189⁵¹⁶/₂-től 189⁵²¹/₂-ig 6%-t, 189⁵²¹/₂-től 189⁵²⁶/₂-ig 6%-t, 189⁵²⁶/₂-től 189⁵³¹/₂-ig 6%-t, 189⁵³¹/₂-től 189⁵³⁶/₂-ig 6%-t, 189⁵³⁶/₂-től 189⁵⁴¹/₂-ig 6%-t, 189⁵⁴¹/₂-től 189⁵⁴⁶/₂-ig 6%-t, 189⁵⁴⁶/₂-től 189⁵⁵¹/₂-ig 6%-t, 189⁵⁵¹/₂-től 189⁵⁵⁶/₂-ig 6%-t, 189⁵⁵⁶/₂-től 189⁵⁶¹/₂-ig 6%-t, 189⁵⁶¹/₂-től 189⁵⁶⁶/₂-ig 6%-t, 189⁵⁶⁶/₂-től 189⁵⁷¹/₂-ig 6%-t, 189⁵⁷¹/₂-től 189⁵⁷⁶/₂-ig 6%-t, 189⁵⁷⁶/₂-től 189⁵⁸¹/₂-ig 6%-t, 189⁵⁸¹/₂-től 189⁵⁸⁶/₂-ig 6%-t, 189⁵⁸⁶/₂-től 189⁵⁹¹/₂-ig 6%-t, 189⁵⁹¹/₂-től 189⁵⁹⁶/₂-ig 6%-t, 189⁵⁹⁶/₂-től 189⁶⁰¹/₂-ig 6%-t, 189⁶⁰¹/₂-től 189⁶⁰⁶/₂-ig 6%-t, 189⁶⁰⁶/₂-től 189⁶¹¹/₂-ig 6%-t, 189⁶¹¹/₂-től 189⁶¹⁶/₂-ig 6%-t, 189⁶¹⁶/₂-től 189⁶²¹/₂-ig 6%-t, 189⁶²¹/₂-től 189⁶²⁶/₂-ig 6%-t, 189⁶²⁶/₂-től 189⁶³¹/₂-ig 6%-t, 189⁶³¹/₂-től 189⁶³⁶/₂-ig 6%-t, 189⁶³⁶/₂-től 189⁶⁴¹/₂-ig 6%-t, 189⁶⁴¹/₂-től 189⁶⁴⁶/₂-ig 6%-t, 189⁶⁴⁶/₂-től 189⁶⁵¹/₂-ig 6%-t, 189⁶⁵¹/₂-től 189⁶⁵⁶/₂-ig 6%-t, 189⁶⁵⁶/₂-től 189⁶⁶¹/₂-ig 6%-t, 189⁶⁶¹/₂-től 189⁶⁶⁶/₂-ig 6%-t, 189⁶⁶⁶/₂-től 189⁶⁷¹/₂

nykezés rend-
mány-lap, ezen
ántokká nőtte
ekből mi ment
kinek elkerül-
épen szükségé
t még abból
írni a nemzet-
bennök volt,
n idegen.
enkor egy lé-
eg. Kezdemé-
ték az ország-
gyűlésre.
le angol gya-
rényeink.
szokásunkról
ar volna, mert
elményei ná-
ogtönzések s
által sok rész-
efolyása nem
a történelmi
laz életszük-
árt.
mint midőn
ellem ellenté-
ekkel.
kődök száza-
ten mentsen,
zerét első, ki
őczy István
riati életben.
teriumok vi-
n történelmi
conflictusok-
ta az életre.
zletezett co-
lenyügő-
vagy sajná-
ek, vagy az
következé-
é a törvény-
tűnknek ki-
a egy hatal-
nyek bírása
tant ügye-
ában kérd-
rt codificál-
mány rövid
goldani s a
désére.
etkezőket
yogó eszmét
rosszággal tá-
nyúlást ér-
résztelenebb
ként vélné
yet ő me-
zertetni, rész-
errel vezé-
l, hogy a
több súlyt
tanra; jel-
és egye-
mi elő-
rei főtanoda-
ok politikai
og elemeit
zadságtan
eket S. Gy.
egyonkénti
tízetésének
kik nem
nak az ed-
s mellett a
szerző —
pában, de
y sivar lé-
nemesebb
a már tele-
ek mara-
tek mara-
a legéle-
oly né-
lyekkel
égis, ha
vállanunk,
politikai és
kozott oly
nkban ha-
at az elő-
k elmulni,
s áldozat-
ó műnek
ijelentni,
törvény-
áról sem

Kikből áll a megye, s kik ott jogosultak?
Mi joggal bírnak a felelős kormány ren-
deleeteinek végrehajtása körül?
S tán ez elég is volna.
A német rendszernek az a hibája volt,
hogy mindent egy kaptára vont, és ez min-
den codificálás következtében, mi épen politi-
kai ügykezelésnél szerencsétlenség.
E mód épen most az átalakulás oly sok-
oldalúságánál igen fontos, és évenkénti or-
szággyűlések mellett minden aggály meg-
szűnik.
Végkép pedig csak arról kell meggyő-
ződve lennünk, hogy az élet maga mindig
talál mentő rést, s legbiztosabb vezetőnk,
s nem kell felednünk, hogy az élet mennyi-
szer gúnyolja ki az elméletet, legyen az bár-
mennyire átgondolt.

A törvényhozás működése.

A képviselőház négy napi vita
után decz 5-diki ülésében a quótáról szóló tör-
vényjavaslat összes pontjait elfogadta a közp. bi-
zottság által ajánlott módosításokkal.
Mindkét ülés sok tekintetből igen fontos s
érdekes volt.
A baloldal a leghevesebben védett minden
talpalatnyi tért, s a jobboldal részéről maga a mi-
nister-elnök szuronyszegezve oly heves támadást
intézett ellene, hogy később nem kis genialitással
összintén bevallá, hogy a parlamentáris hűv inpar-
lamentáris tere ragadta s néhány szelleműs for-
dulatát ismét a helyzet ura lett.
A következőkben elbeszéljük először is a decz.
5-diki ülés folyamát.
A törv. javaslat 1 §-a a 30% es quótával a
decz. 4 diki ülésben fogadtatván el, a 2. §-ra ke-
rült a sor. Ez némi styláris változtatással fogadta-
tolt el. Szintúgy a 3. §.
A 4 §-nál megindult a vita. A közp. bizott-
mány e §-nál más, de elvre nézve nem különböző
fogalmazást ajánlt, melyet a pénzügyminiszter
elfogadott, míg a baloldal részéről Nyáry Pál
azon módosítást ajánla, melyet már a közönségi
tárgyalásoknál pengetett, hogy az 1867. XII. t. cz.
61. §-a akként változtassék meg, hogy a közös
költségek fedezésére szolgáló rész ne havonkint,
hanem az év végével szolgáltatassék át.
A pénzügyminiszter azt nem találta elfogad-
hatónak. És pedig különösen azért nem, mert az
megzavarná a pénzügyi kezelést, de — szintén
szólva — az ilyesmi nemcsak a pénzügyi kezelést
zavarná meg, hanem — különösen a zilált ausztriai
pénzügyviszonyok között — meg is akaszthatná
ama nagy fontosságú állam-működések, melyek
költségeinek fedezésére a quóta szolgál.
A jobboldal el is mellőzte Nyáry indítványát
s épségében tartá fenn a 61 §-t, vagy is azt, hogy
quota havonkint szolgáltatassék át a közös pénzügy-
miniszternek.
A quota törvényjavaslat eredeti szövege köz-
tudomásulag 4 §-ból áll. A közp. bizottság azon-
ban ezt a pótezikket javasolta megtoldani, mely
ellenében Ghyecy Kálmán határozati javaslatot
nyújtott be, mikről azonban majd alantabb
lesz szó.
Ezen kívül Ghyecy még egy 5. §-t ajánlt,
mely így hangzanék: „A határ örvidékből jelenleg
egyenese a hadügyi pénztárba befolyó közvetlen
és közvetett adók, és egyéb államjövödelmek
összege, a magyar korona országainak a fentebbi
1-ső §-ban kitett arány szerint évenként megállá-
pítandó illetményébe beszámítandó, illetőleg abból
levonandó lesz.”
Ghyecy K. majd minden indítványában, ugy-
ebben is tiszta jogi szempontból indul ki s ebből
tekintve indítványát, az ellen épen nem lehetne
kifogást tenni. A baj itt csak az, hogy maga a
kiegyezés, nem a merev s így összegegyeztetetlen
jogi, hanem politikai, — vagy hogy egy nagyon
népszerűtlen kifejezést használjunk, — oppurtanti-
tási szempontokon alapulván, a kiegyezésből folyó
főbb tények is ugyan e tekintetekből ítélendők meg.
Igy vagyunk a határörvidék jövedelmei kér-
désével is.
A határörvidék a magyar korona országa, de
e mellett egyszersmind katonai institúció, s mint
ilyen, miután a hadügy közös, benn van a közös
ügyek körében. Vagyis, érthetőbben szólva, a ha-
tárörvidék a miénk ugyan, de bizonyos adói, bár a
határörvidék hadügyi tekintetben sept. 1 seje óta
a magyar pénzügyi kormány alatt áll — a közös
pénztárba folynak, mert a hadügy, melynek kiegé-
szítő része a katonai határörvidék, közös.
Ezenkívül e mellett még azon tekintet is szól,
hogy a határörvidéknek évenként tetemes deficitje
van, melyet most a közös pénztárból pótolnak, míg
ha Ghyecy indítványa érvényre emelkednék, e
hiánytalanul egyedül a magyar korona országai vi-
selnék.
Mindezen szempontokat ki is fejté a pénzügy-
miniszter, s a ház nem fogadta el Ghyecy indítvá-
nyát. Azt azonban helyeselte, a mit Bónis L.
indítványozott, hogy a közjogi momentumnak kit-
lön határozatban adjon kifejezést, csak hogy ezt a
házasabályok értelmében indítvány alakjában kell

benyújtani, mit a miniszterelnök figyelmeztetésére
Bónis meg is ígért.
Ezek elintéztetvén, most következett a pót-
ezikkek feletti vita.
A közp. bizottság ugyan azt ajánlotta, hogy
a törvényhez e szavak csatoltassanak: „Jelen tör-
vény akkor lép életbe, ha mindazon föltételek,
melyekhez az 1867. XII. törvényezik életbelép-
tetése magában az idézett törvényezikben költe-
van, teljesítettek.”
Ez ellenében Ghyecy Kálmán határozatilag
indítványozta kijelentni, hogy valamint a quóta,
úgy az államadóssági s a vám- és kereskedelmi-
szerződési törv. javaslat akkor fogadják úgy a ma-
gyar, mind ő Felsége többi országait illetőleg
egyetemlegesen, és egész összegükben eszközöndő
k ir. szentesítés alá terjesztetni, a midőn
mindazon feltételek, melyekhez az 1867-diki XII. t.
cz. életbeléptetése költe van, teljesítettek, s mind-
ezen törv. javaslatok ő Felsége többi országainak
országgyűlése által, Magyarország országgyűlése-
nek megállapodásaiival megegyezőleg elfogad-
tattak.
Ghyecy ez indítványát főleg gyakorlati ér-
vekkel indokolta.
Ha — úgymond — az ő indítványát fogad-
ják el, a ház lesz bírja annak, vajjon a XII. t.
cz. ben kijelölt feltételek teljesültek-e? Ha ellen-
ben a közp. bizottság javaslata szerint ezt a
törvénybe ijtatjuk, akkor e törvény szentesítése
után a fogják csak vizsgálhatni, hogy a föltételek
teljesültek-e, s mi fog akkor történni, ha e részben
a korona s az országgyűlés ellenkező nézetben
lesz? s minden esetben még egy új törvényre lesz
szükség, mely kimondja, hogy — a quótatörvény
érvénybe lép.
Itt, ez egyszer kivételként nem a tiszta jogi
szempont harczolt Ghyecy mellett. A pénzügyi mi-
nister, majd Kerkápolyi Károly, de különösen gr.
Andrássy, a miniszterelnök, élesen szóltak ellene.
Andrássy arra figyelmezteté, hogy indítványa,
midőn egyáltalán szentesítést emleget, olyan real-
unioféle (nagy derűtlenség), s ebben a gr. úrnak
igaza volt. De abban — a parlamentáris ildom-
tekinetéből sem — nem volt igaza, midőn azt emle-
geté, hogy az indítvány a korona iránti bizalmat
lanság látszatával bír, s hogy ez is bizonyítja, mily
ellenmondásokba juthat a legvilágosabb fő is, ha
azt hiszi, hogy mindenben s minden áron kell op-
ponálni. (Nagy zaj s ellenmondás.)
Tisza, majd Ghyecy nem maradtak adóssok a
felelettel, Tisza a többi közt azt mondta, hogy azt
felelhetné, miképp vannak, kik azt hiszik, hogy
mindent, mit az oppositio mond, már csak azért is
le kell szavazni, mert az oppositio mondta.
E költsétes reimmintiók után megint And-
rássy szólt s érezte helyzete tarthatlanságát, sietett
más tétre menekülni. Visszavonta szavait, az el-
lenzők eljárását bírálta, s végre oly hévvel szólt,
hogy pártja zajosan megtapsolá. Ghyecy azt
mondta, hogy a kiegyezés dicsőségét átengedi a
jobb oldalnak, de átengedi neki a felelősséget is.
Erre a miniszterelnök replicázta, hogy a dicsősé-
get nem igénylik osztatlanul, de a felelősséget a
legjobb lelkiismerettel s kizárólag elvállalják.
A jelenetet zajos taps fejezte be. Ezután név-
szerintül szavazás történt a eredménye az, hogy
Ghyecy indítványát 214 szavazattal 85 ellen nem
fogadták el. 98 képv. ismét távol volt! — (Ezek
ugyan különös honatyák.)
Még meg kell említenünk, hogy az tresedébe
jött jegyzői állomásra Mihályi Pétert választák s
áttréhetnek a decz. 6 diki ülésre.
Ez ülésnek érdekes része zárt ajtók között
folyt le. A pénzügyminiszter ugyanis, az állam-
adóssági törv. javaslat általános tárgyalása előtt
zárt ülést kívánt, mi megtörténvén, előadta elő-
terjesztéseit, melyekre nézve mindkét párt szük-
ségesnek látván, hogy felettük a klub ülésekben
történnék megállapodás, mielőtt azok a nyilvános
tárgyalásokra kerülnének. A nyilvános izlést ezért
nem folytatták, hanem holnapra napolták el.
A nyilvános ülésből, mely a zárt ülést meg-
előzte, felemlítendő, hogy Perczel Móricz
honvéd s képv. társaiak nevében kijelenté, hogy,
bár nem nyugtatá meg őket a miniszterelnöknek a
honvédelmi kérdésben adott felelet s így fentartják
maguknak, hogy e fontos ügyet illető alkalommal
előmozdisák, mégis meglepődéssel veszik tudomá-
súl, hogy a miniszterium még ez ülészakban
fog erre vonatkozólag törv. javaslatot előterjesz-
teni. Dobranszky Adolf az ugyas megyei
orosok egy petícióját adta át, melyet a nemzetiség-
ügyi bizottsághoz utasítottak, Freyszeisen
Gyula és gr. Zichy József képviselőket, ez
utóbbi végleg igazolták, végül pedig elha'ározták,
hogy a pénzügyminiszter által indítványozott 15
tagu bizottságnak választására holnap adják be a
szavazatokat.
Ezek a két nap parlamentáris története.

A kormány működése.

Esze ágában sem lehet a magyar kormánynak,
hogy az adózások terhet az országban nevelje. Mi-
előtt még átvette volna a kormányzat, elérte az a
terhelés „ne továbbját.”

De a mint ez nem lehet, úgy a leszállítás sem
volna okszerű, ha lehetséges volna is.
Oly országban, mely mindenben elbanyagol-
tatik, mint Magyarország, minden lehető megta-
karításokat a kifizetés fedezésére kell fordítani.
A megtakarítások felosztva az országra igen
csekély, ellenben beruházások fedezésére fordítva
igen érezhető eredményeket állíthatnak elő.
S még is szlkségesek a teherviselésben nevez-
tes változások.
Mindennél az egyenes adó igazságosabb fel-
osztása. Ámde ez pontos és szigorú előmunkálato-
kat igényel.
Nekünk általában az átalakítások keresztül-
vitelében kellene eleve tisztában lennünk önma-
gunkkal.
A pénzügyminiszter ur megkísérté a főügyre
nézve a hatóságok közreműködését felhívni.
Mi azt hisszük, ha egyelőre csak megynéknél
igazítatnék ki az egyenes adó aránytalan kiosz-
tása, már hatalmas lépéssel volnánk előbb az
igazság útján.
Tudatik minden megye lakossága, mennyi
összeggel járul az egyenes adó országos össze-
géhez.
Ezt józan s igazságos arányban kiosztani
egyedül a megye bírja. S mert maga osztaná ki,
behajlását is a hatóságokra kellene azontul bizoni,
mi legbiztosabb és legolcsóbb is.
Természetesen a mostani eljárásnak más for-
mákat kellene a megyében szabni, mint voltak a
régiek. Most kimerítőbb adatokat kíván s több
óvatosságot követel az adó kiosztás, mint hajdan.
De a kormány közegei kellő utasításokkal
ellátva s a megyékhez utalva, a legkönnyebben
véghez vihetnék az egyenes adó lehető legigazsá-
gosabb felosztását a hatóság területén.
Ez által a kormány nehéz feladata rendkívül
könnyítetnék s az által, hogy a hatóságok az adó
kezelésének egy fontos ágát átvennék, nemcsak a
hatóságok régi tehetőségi köre tágulna, tulajdon-
képp visszaállítatnék, de a kormány legkényesebb
feladataiban hatalmas szövetségest nyerne.
A régi rendszer, melyet az élet s gyakorlat
teremtett s az emberek józan észöne vezetett, való-
sággal bírt előnyökkel, melyeket korunk adatokon
s elméleteken épült eljárása nem egyenlített ki.
Ha a megye, mely az arány- viszonyoknak leg-
illetékesebb bírja, a terhet járásokra osztja, a já-
rási közegek ismét községekre s azok az egye-
sekre; ha minden stadiumon a járások, községek
s egyesek reclamatióinak a legtágabb tér nyit-
tatik, minden sok költség s nagy előmunkák nélkül
a kormány és törvényhozás legilletékesebb forrás-
ból oly becses és kimerítő adatok birtokába jut,
minőt csak a mi országunk állíthat ki.
Miért ne mennék ebben s átalakulásunk
minden ágaiban saját utainkon?
Mindazon felette rendszeres felvételek, s ezer
elméleti kombinatiók, más országok analogiája
nem pótolja a gyakorlati azon okszerű eljárást
melyet a hatóságok organismus kiállíthat.
S míg az igazságot így hamar megközelítjük,
még egy nagy előnyt nyerünk meg, mert a magyar
ember csak arvat békült ki, mit maga készíthet
magának.

Közmunka-miniszterium.

Lapjaink első számaiban már felszólaltunk egy
ügyben, melyet igen nagy közönség érdekében
égető kérdésnek tartottunk.
Ez az érintkezés s közlekedés Budavárával,
hova a kormány hivatalos helyiségeit áttette.
Első felszólalásunk után azonnal megszólalt
egyik lapjaink is, s csakugyan pár napra olvas-
tuk gr. Széchenyi Ödön tervét a budai fel-
járás gőzerővel eszközölésére.
De nálunk a gőzerőre épített terv épen igen
lassu, és mind erre nem várakozik a zord novem-
ber és december.
Ha más országok culturalis viszonyai közt
élnénk, és ilyes valami türetnék, már számtalan
kimutatásokat olvasnánk, mennyi tltőgyuladás s
mellbajoknak s jó Isten tudja, mennyi minden be-
tegségeknek kell szükségkép támadni, midőn na-
ponkint annyi ember kénytelen vihar közt a hidon
átmenni s a nagy hegyet megmászni.
Mi mindezt számba nem vesszük, s ha gondo-
lunk azon számtalantlani miniszteri hivatalokra, ki
csalados létére drágaság közepette inkább ttlejét
s mellé kénytelen naponkint koczkaztatni, hogy-
sem családjától a szükken mért mindennapit meg-
vonja, valóban azt kell mondanunk, hogy hanyag-
ságunk határos a lelketlenséggel.
S ki segítsen a bajon?
A város talán? de hisz ez más terheivel
sem bír.
Magán vállalkozás?
Ez oly drága bért szabna, egybehasonlítva a
többi ilyféle szállításokkal, hogy azoknak mi haszná-
sem volna benne, kik naponkint kényszerítelve van-
nak a terhet viselni.
Nincs más mód, mint a kormánynak áldozat-
tal is módot nyitni, hogy mindenki könnyen feljut-
hasson azon magaslatokra, hova kormánynk
emelkedett, s honnan, ha nem vehetni észre az
alantiak szenvedéseit, legalább fordítsa kegyes

figyelmét azok felszólalásaira, kik minő keveseb-
bet szorulnak gondjaikra, annál élénkebben érzik
más embertársuk s azok vesződéseit, kik tehetősé-
geiket s munkájokat az országnak szentelik, s
minden tekintet érdemelnek azon kormánytól,
melynek midőn agyuk egész erejét s kezök minden
ügyességét szentelik, megvárhatják, hogy tüdejö-
ket s mellüket megóva, épen engedjék családai
fenntartására létezni.

Lapszemle.

Magyar lapok. Ezer becsétat türel-
mes olvasóinktól. Ha tárgyunkkal kifacsasztjuk
becses türelmét, Isten látja lelkünket, mi nem va-
gyunk okai.
A journalkormányzat felelős miniszteriumában
mi azt hittük, alig van kellemesebb táraza mint a
lapszemlé, mely ha nem is munkában, de ké-
nyelemben vetekedik szinte a magy. földmivelés,
ipar és kereskedelmi tárczával.
Mig ugyan is a vezérezikkező miniszterelnök
redőzött homlokával intézi a szellem-ellenfeleit ö-
döklő működéseit, a bel és külügyek kezelői az
események néha tág majd sztk keretében kinosan
mozognak, a journal redőrmisztere az ujdön-
dász homloka izzad, egy kis kellemes botrányért,
addig a lapszemléz kedtelve defilírozatja maga
előtt napi lapjaink zászlóalját s pereznai hangula-
tának szeszélyei szerint erdhet szóba vagy a P.
Napló szörnyen tudományos artilleriájával, vagy a
Hon tarka fégyverzetű guerilláival, vagy az
Esti lapok ingerkedő játszi huszáraival vagy
— annyi mással.
De a „Magyar Ujság” semmivé teszi szak-
mánk minden kényelmeit. Oly sürtn hordja előnkbe
egy idő óta messiásának revelatióit, mint ő nevezte,
s messiásait már triumviratussá is növelte, hogy
mi nagy zavarba jövtünk vagy elhallgatni egy egy
figyeleme-gerjesztő jelenséget a napi sajtóban,
vagy olvasóinkat folyvást egy tárggyal fárasztani
s mindig beszélni, — Kossuthról.
Pedig sokkal mulatságosabb volna Jókai
kis perpatvaráról Bözörményi Lászlóval
beszélni s curiosum gyanánt felidézni, mennyire ki-
tud a „M. Ujság” mosakodni s öltözködni, ha Jókai-
kaival, ahoképezt mint a Napló- s deák-
párttal beszél.
De hiában: mi nem a magunk mértékét, de a
közönségét vagyunk kénytelenek használni, s mi
fiatal kezdők nem arrogálhatjuk magunknak az
öreg Napló agyonhallgatási jogát s így akarva
nem akarva szólunk kell azon revelatiókról, mely-
eknek szerintünk ma már azon becsé van, hogy
csaknem mindennapiakká váltak. Már a Hon is
beleféradt utánnomatni, s beelégzik kivonatával.
A P. Napló pedig meg sem említi.
Ez utósó manifestatióban ifj. Kossuth La-
jos (Tivadar) neve alatt érkezik a kolozsvári vá-
lasztókhoz a válasz.
Szakított mása azon nyilatkozatoknak, miket
annyi változatokban vettünk már, s csak azt con-
statálja, hogy apa s fiai közt bámulatos öszhang-
zás van, nemcsak a családi politikára nézve, de
érvéles, stly, phrazeologia ugyan egy.
S ha már most az ország állapotain aggodó
hazaí válságok napjainkban mélyen nyomatva 18
évi fonáságok következtől és méltán rettegve
a közel jövő újabb viharaitól, kérdi magától: mi
hasznot hoz e szegény országnak ennyi pazarlás
érzelemben s tüntetésekben, hivatás és vissza-
utasításokban, keltett civódás és béketlenke-
désben?
Aligha fog tudni magának s lelkesmeretének
számot adni.
A Kossuth-triumviratus kijelenti határo-
zottan, és egyhangulag, hogy mig a nemzet —
pedig az országgyűlés többsége most a nemzet —
mai politikai irányát, mely „hazánk állami
jövőjét compromittálta, immár a bel-
szabadságot is veszélyeztetni lát-
szi ki,“ követi, addig bármit tegyünk, be nem jön-
nek, s árvaságban hagyják a buszongó hazát.
Mi a mint nem irigyeljük, úgy távol vagyunk
a gunyolódás hajlamától is, melylyel bus vitézeink
epedéseit tekintjük, de szeretnők mégis próbára
tenni a magyar büszkeséget, ha valaki más tenné
neki ezen arrogans alternatívát: nemzet vagy le-
mondasz mindarról, mit te ma hazádra nézve józan
és tlvősnek tartasz, vagy én toppot sem mozdulok
számkivetéséből, habár száz kerületben megvá-
lasztasz is, vagy a világ végéig irkafirkálsz is.
Miképp válaszolnánk ily beszédre?
Ha Klapka, Perczel s annyian meghó-
doltak a nemzet akaratának, melynek egyedüli
illetékes közege az országgyűlés, veheti-e a nem-
zet annak hasznát most, ki meghódolni nem akar
vagy nem tud?
Sőt ki az országgyűlés többségétől elisme-
rest követel „önlegyőzésének azon ál-
dozatáért, mit a közvélemény jelen
hangulatának oltárára teszen,“ hogy a
függetlenség nyilatkozat helyett csak az 1848-at
ajánlja a nemzetnek.
Ajánlotta biz ő — ez indisputabilis tény —
váci levelében az 1849-et is, de ilyféle értelmezés

